

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНО- ДІЛОВОГО СТИЛЮ: ПРАВОПИС 2019

семінар з підвищення кваліфікації
в середовищі навчально-допоміжного
персоналу ПД АБА

Тема 1 -2.

Лектор: проф. Галина Петрівна Євсєєва

ДЕРЖАВНА МОВА: СИСТЕМА НОРМ І СТИЛІВ

1.Український правопис / НАН України; Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні; Інститут української мови. — К. : Наукова думка, 2019. — 288 с.

Кабінет Міністрів України 22 травня 2019 року схвалив "Український правопис" у новій редакції, яку розробила Українська національна комісія з питань правопису.

Фінальний текст нової редакції "Українського правопису" опубліковано на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук 03.06.19 і з цього моменту рекомендовано застосовувати норми та правила нової редакції Правопису.

2. ТИПОВА ІНСТРУКЦІЯ

з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від **17 січня 2018 р. № 55.**

3. Інструкція з діловодства установи.

НОРМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Орфографічні – написання слів.

Графічні – передача звуків на письмі.

Пунктуаційні – вживання розділових знаків.

Лексичні – слововживання.

Словотвірні – творення слів.

Морфологічні – правильне вживання морфем, форм слів.

Синтаксичні – усталені зразки побудови словосполучень, речень, текстів.

Стилістичні – відбір мовних елементів відповідно до умов спілкування.

Орфоепічні – вимова звуків і звукосполучень.

Акцентуаційні – правильний наголос.

1.ТИПОВІ ПОМИЛКИ У ТЕКСТАХ ОДС

1. Орфографічні помилки.

2. Лексичні помилки.

3. Морфологічні помилки.

4. Синтаксичні помилки.

5. Пунктуаційні помилки.

2. Правила цитування.

Проект любови: катедра, пів яблука і філологиня

12 найцікавіших особливостей нового
"Українського правопису"

ЗМІНИ У ПРАВОПИСІ :

1. Власне зміни у написанні слів (без варіантів).
2. Варіантні доповнення до чинної норми.

«Щодо основних "мінусів", які приписує громадська думка новому мовному закону, — те, що він варіативний: багато слів матимуть по кілька форм, і це може заплутувати користувача мови».

М.Наєнко

Знайомимося зі скісною рисою.

Запроваджений новий **розділовий знак** – це **скісна риска** (/). Її ставимо:

В офіційно-діловому та науковому стилях – як розділовий знак між однорідними членами речення та в інших подібних випадках у значенні, близькому як до **єднального (=і)**,

так і до розділового (=або) сполучників (з можливістю переважання в різних контекстах то одного, то іншого з цих значень):

системність / несистемність мовних явищ; на позначення року, що не збігається з календарним, напр.: у 2018/2019 навчальному році;

На позначення співвідношення яких-небудь величин, параметрів: співвідношення курсу гривня / долар;

У графічних скороченнях: п/в (поштове відділення), р/р (розрахунковий рахунок), х/к (холодного копчення),

п/п (по порядку: № п/п), к/т (кінотеатр), т/к (телеканал),

с/г (сільськогосподарський) та ін.; км/год (кілометр на годину),

Ф/м (фарад на метр) та ін.

ВАРІАТИВНІСТЬ

Фемінітиви, слова із "жіночими суфіксами"

Віднині можна і допускається писати всі посади, звання тощо і в жіночому роді: **філологиня, правниця, директорка, учениця, поетеса**, але не наполягається лише на цій формі.

Не буде помилкою писати, як і раніше: **філолог, правник, продавець**.

**ТЕПЕР ПИШЕМО ІНАКШЕ
СЛОВА: СВЯЩЕННИК (ЧЕРЕЗ
ДВА Н);
ПРОЄКТ, ПРОЄКЦІЯ (ЧЕРЕЗ Є);
ГОСПІС (ЧЕРЕЗ Г).**

1. ЙОТУВАННЯ — НАША ДАВНЯ МОВНА ТРАДИЦІЯ

БЕЗ ВАРІАНТІВ ТЕПЕР ВЖИВАЮТЬСЯ СЛОВА:

Звук [j] у сполученні із голосними буде передаватись буквами "є", "ї", "ю", "я":

1. «Проект», «проекція», «траєкторія», «фоє» тощо (так само як ін'єкція, траєкторія, об'єкт та інші слова з латинським коренем -ject-);

2. плеєр (play+er), конвеєр (convey+er), феєрверк;

3. Соєр, Хаям, Феєрбах.

Тепер пишемо: фое, Феєрбах, Гоя, Савоя, Рамбує, Шантії, Хаям (без вставного Й); Дікенс, Текерей (через одне К).

Скасовані деякі написання, що були свого часу введені з російської – на кшталт ЙЯ, ЙЄ тощо; тепер просто Я, Є тощо:

Звук [j] звичайно передаємо відповідно до вимови іншомовного слова буквою й, а в складі звукосполучень [je], [ji], [ju], [ja] буквами є, ї, ю, я:

буєр, конвеєр, плеєр, флаєр, круїз, мозаїка, лояльний, параноя, плеяда, рояль, саквояж, секвоя, фаянс, феєрверк, ін'єкція, проєкт, проєкція, суб'єкт, траєкторія, фое, еті, Гаїті, Гоя, Єйтс, Савоя, Феєрбах, Маєр, Каєнна, Ісая, Йоганн, Рамбує, Шантії, Соєр, Хаям, Хеєрдал, Юнона.

Із невідмінюваних іменників іншомовного походження перевели до **відмінюваних** слово **ситро**, додавши його до відмінюваного й раніше **пальта**;

метро, кіно і так далі лишилися невідмінюваними.

окремо, іноді разом – залежно від його значення; Зокрема, невідмінюваний числівник **пів** зі значенням ‘половина’ з наступним іменником – загальною та власною назвою у формі родового відмінка однини пишемо окремо:

пів аркуша, пів відра, пів години, пів літра, пів міста, пів огірка, пів острова, пів яблука, пів ящика, пів ями; пів Європи, пів Києва, пів України.

Якщо ж пів з наступним іменником у формі називного відмінка становить єдине поняття і не виражає значення половини, то їх пишемо разом:

піваркуш, південь, півзахист, півколо, півкуля, півлітра (розм. ‘пляшка з горілкою або іншою випивкою ємністю 0,5 літра’), півмісяць, півоберт, півовал, півострів.

Компонент топ- із числівниками не поєднуваний.

Тобто написання на кшталт «топ-100», «топ-десять» тощо – порушення правопису!

Для передачі поняття чогось найпершого (чи найостаннішого), найважливішого, чільного, провідного або найгіршого багата українська мова має досить засобів, і не варто збіднювати її до одного-єдиного способу, ще й чужого.

**Тепер пишемо архимандрит, архиєрей, архиєпископ,
архиєрей тощо через И – поряд із попередніми
архімандрит, архієрей, архієпископ, архієрей.**

У префікса архі- з'явився варіант архи- в назвах церковних
звань, титулів і чинів:

**архимандрит і архімандрит,
архиєрей і архієрей,
архистратиг і архістратиг тощо**

Значно розширений перелік компонентів, які пишуться з рештою слова разом (раніше багато з них писалися через дефіс).

Це стосується не тільки іменників, а й утворюваних від них прикметників, які теж тепер втратять дефіс.

До таких компонентів, що пишуться разом, тепер, зокрема, належать (раніше цей список був значно коротший):

абро-, авіа-, авто- (‘само’, ‘автоматичний’), **агро-, аеро-, аква-, алко-, арт-, астро-, аудіо-, біо-, боди-, боді-** (перед голосним), **веб-, геліо-, гео-, гідро-, дендро-, екзо-, еко-, економ-, етно-, євро-, зоо-, ізо-, кібер-, мета-, метео-, моно-, мото-, нарко-, нео-, онко-, палео-, пан-, пара-, поп-, прес-, псевдо-, соціо-, теле-, фіто-, фолк-** (фольк-), **фоно-; іно-** (іншо-, інако-), **лже-** та ін., а також **архі-, архи-, блиц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-, мульти-, нано-, полі-, преміум-, супер-, топ-, ультра-, флеш-; анти-, віце-, екс-, контр-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-**:

За попереднім правописом перші елементи **віце-**, **екс-**, **лейб-**, **максі-**, **міді-**, **міні-**, **обер-** вказувалося писати через дефіс, багато були просто не врегульовані.

Але **увага**: якщо такі іншомовні компоненти приєднані до власного імені, то їх пишемо з дефісом: пан-Європа, псевдо-Фауст.

Тепер пишемо не тільки ірій, ірод ('дуже жорстока людина'), а й **ирій, ирод** – із **И** на початку слова.

Також пишемо **ич, икати, икання**. Крім того, **И** на початку може бути в іншомовних власних назвах.

Групі іменників третьої відміни в родовому відмінку однини повернуте як варіант також закінчення на **-и**, крім закінчення **-і**, що дотепер від 1930-х років було єдиною дозволеною формою: Іменники на **-ть** після приголосного, а також слова **кров, любов, осінь, сіль, Русь, Білорусь** у родовому відмінку однини можуть набувати як варіант закінчення **-и**:

**гідности, незалежности, радості, смерті, честі, хоробрости;
крови, любові, осені, соли, Русі, Білорусі.**

Слова «ви», «ваш» тощо завжди пишемо з малої літери, якщо тільки це не лист із персональним зверненням до однієї особи з виявом особливої ввічливості.

Унормоване написання слів «Ви», «Ваш» тощо з великої літери: це робиться тільки як форма ввічливості у звертанні до однієї конкретної особи в листах, офіційних документах тощо, адресованих безпосередньо цій людині – але в текстах іншого характеру літера завжди мала.

ВЕЛИКА БУКВА

Допускається написання з великої букви навіть тих слів, які ми раніше писали з маленької, але нині хочемо особливо акцентуватися на цьому слові: Мати, Земля, Незалежність тощо.

Особливо наголошується на святах: День Незалежності України, День Соборності України і День Конституції України — з великої писати обов'язково.

Слова з релігійної тематики: Бог, Творець — тільки з великої.

Посади чиновників — з маленької букви.

Прізвища, що є іменниками чоловічого роду другої відміни на -ин, -ін, -їн, у давальному відмінку однини можуть мати й закінчення -ові, а не тільки -у, як досі:

Василишину – Василишинові,

Волошину – Волошинові, Михайлишину – Михайлишинові,

Семенишину – Семенишинові, Степанишину –

Степанишинові, Яковишину – Яковишинові, Ільїну –

Ільїнові та ін.

Унормоване написання назв сайтів та інших інтернетних сервісів:

вони пишуться українською мовою, за нормами українського правопису і, звичайно ж, відмінюються, як усі українські слова:

Назви сайтів без родового слова пишемо з малої букви (твітер, гугл);

назви сайтів з родовим словом пишемо з великої букви та в лапках (мережа «Фейсбук», енциклопедія «Вікіпедія»).

Такі з цих слів, що належать до другої відміни, в родовому однини мають закінчення -а, -я: **фейсбука, ютуба, імейла.**

Нагадуємо: два хлопці, три робітники, чотири слухачі – з -И, -І, -Ї в кінці (а не «хлопця», «робітника», «слухача», як помилково вживають російськомовні).

Для тих, хто плутає українську форму з російською на -а, -я, тепер прямо нагадано:

Іменники чол. роду з числівниками **два, три, чотири** мають закінчення **-и, -і (-ї)**:
два хлопці, три робітники, чотири слухачі.

Тепер пишемо: Ігорю (кл. в.), Ігорьович;

Олеже (поряд із Олегу – кл. в.);

хабаря, хабарем; ситра, ситром; Ізабелі, Етелі, Жізелі, Ніколі, Сесілі, Зейнабі, Руфі.

У групах слів ставимо у кличний відмінок обидва слова.

Внесені зміни в деякі норми відмінювання іменників.

В імені Ігор змінений кличний відмінок: тепер Ігорю, раніше було Ігоре. Також форма по батькові від нього тепер подається як Ігорьович, раніше була Ігорович.

Для імені Олег встановлена форма кличного відмінка Олеже, що раніше вважалася неправильною, але як варіант залишена і стара форма Олегу.

Слово **хабар** переведене
відмінюється за зразком:
хабаря, хабареві, хабарем...

У М'ЯКУ ГРУПУ І
ТЕПЕР

раніше було «хабара» і т. д. (але: у складних словах із хабар сполучним голосним є лише о: хабародавець, хабаромісткість, хабароодержувач).

Також уточнені принципи відмінювання деяких жіночих імен іншомовного походження, які раніше офіційно вважалися невідмінюваними:

Жіночі імена, що **закінчуються на губний або м'який приголосний**, відмінюємо: Ізабель – Ізабелі, Етель – Етелі, Жізель – Жізелі, Мішель – Мішелі, Ніколь – Ніколі, Сесіль – Сесілі, Зейнаб – Зейнабі, Руф – Руфі; інші ж жіночі особові імена, що **закінчуються на -й і на твердий приголосний (крім губних)**, далі не відмінюються: Беатріс, Долорес, Гюльчатай, Елмас, Енн, Жаннет, Ірен, Кармен, Кім, Клодін, Ленор, Маргарет, Мерседес, Монік, Тріш, Фарах і т. ін.

Розширене застосування **кличного відмінка** у групах слів:
тепер у звертаннях, що складаються:

з двох особових імен – імені та по батькові;

із загальної назви та прізвища;

з двох загальних назв; із загальної назви та імені;

із загальної назви та прізвища, – **форму кличного відмінка мають обидва слова**: Оксано Іванівно, Маріє Василівно, Володимире Хомичу, Петре Кузьмичу, Ярославe Андрійовичу; добродійко Вариводо, пані Гаркуше, поетко Забашто; добродію бригадире, пане лейтенанте; брате Петре, друже Грицю, колего Степане, лікарю Ігорю, пане Віталію, побратиме Іване; друже Максименку; колего Євгенищукy, пане Ковалю.

ОРФОГРАФІЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ У КЛИЧНОМУ ВІДМІНКУ (І ВІДМІНА)

О	Е	Є	Ю
тверда група ГОЛОВО МАМО КОЛЕГО	м'яка група (крім Й) Ілле земле	з основою на Й Наталіє Маріє Лідіє	м'яка група пестливі Лесю

ОРФОГРАФІЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ У КЛИЧНОМУ ВІДМІНКУ (II ВІДМІНА)

<i>Е</i>	<i>У</i>	<i>Ю</i>
тверда група Павле міністре пане ректоре президенте	тверда група начальнику сину імена з кінцевими Г, К, Х Олегу Марку Генріху	м'яка група Андрію лікарю секретарю

ОРФОГРАФІЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ У КЛИЧНОМУ ВІДМІНКУ (II ВІДМІНА)

Е	У
<p>іменники мішаної групи з основою на Ж, Ш, ДЖ стороже Джордже</p>	<p>деякі іменники мішаної групи з основою на шиплячий (крім Ж) викладачу завідувачу слухачу</p>

ОРФОГРАФІЧНЕ ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ У КЛИЧНОМУ ВІДМІНКУ (III ВІДМІНА)

Е

Любове

любове

незалежносте

Унормовано, відповідно до практичного вжитку, принцип передачі російських і білоруських імен:

Білоруські та російські імена за традицією не транслітеруємо, а передаємо українськими відповідниками: Артем, Микола, Олександр, Семен, Віра, Катерина, Світлана;

винятки тут становлять тільки узвичаєні імена деяких білоруських письменників та діячів культури – такі, як Алесь Адамович, Пятрусь Бровка, Ригор Бородулін та ін.

Але це стосується тільки імен білорусів і росіян:

поруч із Володимиром чи Давидом із цих країн
зберігаємо

румуну Владіміра чи грузина Владімера,

німця Давіда чи вірменина Давіта тощо.

Тепер пишемо російські прізвища на -ой як Донський, Крутий, Луговський, Полевий, Соловйов-Сєдий, Трубецький, хоча таки Толстой;

акож Кустуриця тощо – з м'яким Ц.

Змінений принцип передачі деяких російських чоловічих прізвищ прикметникового зразка – тепер усі вони передаються через -ий, навіть якщо в російському оригіналі -ой (винятком лишається Толстой): Донський, Крутий, Луговський, Полевий, Соловйов-Сєдий, Босий, Трубецький, але Толстой (Толста); раніше такі російські прізвища на -ой залишали це закінчення і в українській передачі.

Деякі слов'янські прізвища І відміни з історично м'яким приголосним Ц у кінці основи тепер пишемо з закінченням -я (Кустуриця, а не Кустурица).

Тепер правопис припускає передавати звук [g] і близькі до нього звуки в іменах і прізвищах також через Ґ, а не тільки через Г, як було досі – дотеперішній правопис, відновивши свого часу літеру ґ, майже не знаходив їй застосування: Вергілій, Гарсія, Гегель, Георг, Гете, Грегуар, Гуллівер і Верґілій, Гарсія, Геґель, Георгґ, Гете, Греґуар, Гуллівер тощо.

ТЕМА 2

- ✘ Особливості написання, відмінювання прізвищ та географічні назви

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- ✘ Варто запам'ятати, що іншомовні прізвища не перекладаються, вони лише записуються відповідно до українського правопису!

Буква в рос. мові	Позиція	Буква в укр. мові	Приклади
Е	Після букв на позначення приголосних	е	Лермонтов, Некрасов, Воскресенський, Синельников
	У суфіксі -ев(а) після ц, ж, ч, ш, щ, р	е	Непринцев, Бестужев, Тютчев, Вахрушева, Гнатищев, Губарев

**Буква в рос.
мові
Е**

На початку слів

Є

Євтушенко, Єсенін, Єршов

У середині слів
після букв на
позначення
голосних,
апострофа і
м'якого знака

Є

Санаєв, Одоєвський, Валуєв,
Аляб`єв, Прокоф`єв, Власьєв,
Ананьєв

У суфіксі -єв,
єєв після букв
на позначення
приголосних,
крім ц, ж, ч, ш,
щ, р

Є

Голубєв, Дягілєв, Тургенєв,
Марусєв, Берендєєв, Федосєєв,
Менделєєв

У корені, якщо
рос. е
відповідає укр.
і

Є

Бєдний (бідний), Лєсков (ліс),
Рєпін (ріпа, Сєров(сірий))

Е	На початку слова і складу	йо	Йоркін, Бугайов, Соловійов
	У середині і в кінці складу	ьо	Верьовкін, Корабльов, Алфьоров
	В утвореннях від імен спільних для рос. і укр. мов	е	Артемов, Семенов, Федоров
	Під наголосом після ч, щ	о	Рогачов, Щипачов, Борщов

Э	Завжди	е	Ельконін, Ешпаєв
Ы	Завжди	и	Курицин, Чаплигін, Черних

И	Після ж, ч, ш, щ, ц перед буквами на позначення приголосних	и	Жилікін, Шишаков, Циркунов Тучин, Рощин,
	В утвореннях від назв і імен спільних для рос. і укр. Мов	и	Рибовський, Куликов, Гаврилін, Пивоваров але: Філіппов, Нікітін, Ніколаєв
	У префіксі при-	и	Приточний, Припасов
	У суфіксах -ик, -ич, -иц, -ищ, -ович, -євич	и	Петриков, Галич, Сосницин, Батищев, Станюкович, Воблаєвич

<p>На початку слова та після букв на позначення приголосних, крім ж, ч, ш, щ</p>	<p>і</p>	<p>Іванов, Кузьмінський, Пушкін, Багіров:</p> <p>Щипачов, Чилікін, Шипілов, Жидков</p>
<p>Після букв на позначення голосних, апострофа і м'якого знака</p>	<p>ї</p>	<p>Абраїмов, Зоїлов, Мар`їн, Захар`їн, Ананьїн, Ільїн</p>

ПРІЗВИЩЕ! РЕКОМЕНДУЮ ЗАПАМ'ЯТАТИ!

- ✘ 1 Принцип недоторканої власності
- ✘ Іншомовні прізвища українською мовою не перекладаються. Як правило, передаються лише **фонетичні й структурні особливості української мови**, якщо вони не руйнують адресну або інформативну функцію. Треба пам'ятати, що будь-який переклад власних назв насправді є актом перейменування, який має спиратися на рішення відповідних органів, що уособлюють у собі права певного власника. Наприклад, *Кузнецов - Кузнецов* (а не Ковалів), *Воробйов, Пушкін*.

ПРИНЦИП СПІЛЬНОЇ АБО НЕВИЗНАЧЕНОЇ ВЛАСНОСТІ

- ✘ Іноді переклад є єдиним можливим способом підкреслити загальносвітову або невизначену належність об'єкта:
- ✘ свято *Первое Мая* -*Перше травня*, площа *Независимости* - *майдан Незалежності*, бульвар *Машиностроителей* — бульвар *Машинобудівників*. Але *Первомайск* — *Первомайськ*, *Североморск* - *Сєвереморськ*, *Владивосток* — *Владивосток*

ПРИНЦИП НАЦІОНАЛЬНО-АДРЕСНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВРАХОВУЄТЬСЯ:

- ✘ 1) при передачі власних назв типу *Ворошиловськ, Єнакієве* (із суфіксом *ов, ев, єв*, бо в їх основі російські прізвища *Ворошилов, Єнакієв*), і *Васильків, Київ* (бо від українських назв *Василь, Кий*);
- ✘ 2) при передачі закінчень у присвійних прикметниках на *о* або *є*: *Іваново, Домодєдово, Внуково* (населені пункти Росії) і *Єнакієве, Ханжонкове, Рівне, Мукачеве* (населені пункти України);
- ✘ 3) при варіюванні коренів *поль/піль* - *Севастополь, Маріуполь* (з грецької мови *поль* - місто), *Добропілля* від «добре поле», *Тернопіль* від «тернове поле» (це міста, що пов'язані зі слов'янською культурою);

ПРИНЦИП СТАТЕВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

- ✘ 1). Чоловічі та жіночі прізвища неслов'янського походження, що закінчуються на *і, є, у, о* та наголошені *а, я* не відмінюються: *Лука Пачолі, Людовіко Флорі, Леоте і Гальбо*.
- ✘ 2) Усі інші чоловічі прізвища, крім вищевказаних іншомовних, відмінюються.
- ✘ 3) Жіночі прізвища, які закінчуються на *о, й* та *приголосний* не відмінюються, наприклад: *Юлія Тимошенко, Людмила Клець, Хожай Олена*.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- ✘ 4) Необхідно пам'ятати, що в **давальному й місцевому** відмінках
- ✘ у прізвищах з основою на **Г, К**. де, як у чоловічих так і жіночих відбуваються чергування **Г** на **З**, **К** на **Ц**, **Х** на **С**: *видано гроші Кочерзі Світлані, Сергію Гайдамаці, Ользі Мусі;*
- ✘ у чоловічих прізвищах на **о, й, приголосний** можливі дві форми: *Президентові Ющенку й Президенту Ющенкові, міністрові Януковичу й міністру Януковичеві.*

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- ✘ 5) Прізвища, що походять від назв тварин, предметів, загальних назв - людей у офіційних текстах бажано вживати в поєднанні з ім'ям, назвою посади тощо, наприклад: *ОГОЛОСИТИ подяку викладачеві Зозулі, виступив Іван Петрович Паляниця, запропонував бухгалтер Заїка.*
- ✘ Географічні власні назви й прізвища мають певні відмінності у відтворенні їх українською мовою. Географічні власні назви можуть перекладатися — город *Николаев* — місто *Миколаїв*, але прізвище *Николаев*, так і буде *Ніколаєв*.

Відтепер старі закінчення **-а** (у твердій та мішаній групах), **-я** (у м'якій групі) зберігають назви населених пунктів чоловічого роду із суфіксами **-ськ-**, **-цьк-**, **-ець-**, елементами **-бург-**, **-град-** (**-город-**), **-піль-** (**-поль-**), **-мир-**, **-слав-**, а також назви з наголосом у родовому відмінку на кінцевому складі та із суфіксами присвійності **-ів-** (**-їв-**), **-ев-** (**-єв-**), **-ов-**, **-ин-** (**-ін-**), **-ач-**, **-ич-**: Бердянська, Луцька, Бобринця, Кременця, Трускавця, Піттсбурга, Вишгорода, Миргорода, Шаргорода, Борисполя, Тернополя, Ямполь, Житомира, Ярослава; Олеськова, Львова, Харкова, Києва, Колгуєва, Харкова, Ходорова, Батурина, Пирятина, Святошина, Снятина; Бахмача, Гадяча, Галича.

Правопис звертає увагу,
що закінчення -а (-я) та -у (-ю) має розрізнявальну функцію в
деяких іменників:

Алжира, Рима, Туніса (місто) і Алжиру, Риму, Тунісу (країна),
Нью-Йорка (місто) – Нью-Йорку (штат).

Уточнено фактично чинну норму щодо відмінювання деяких географічних назв: Від **відприкметникових українських назв населених пунктів**

з кінцевим -е на зразок Сватове, Синельникове, Гаркушине, Рівне, що відмінюються за зразком прикметників у формі середнього роду,

слід відрізняти подібні за оформленням **назви з кінцевим -о** (рідковживані в українській мові, але поширені в інших слов'янських мовах) на зразок Бородіно, Косово, Сараєво, Шереметьєво, Гнезно, Молодечно, що **відмінюються як іменники середнього роду II відміни.**

Н. Синельникове
Р. Синельникового
Д. Синельниковому
З. Синельникове

О. Синельниковим
М. на Синельниковому

Сараєво
Сараєва
Сараєву

Сараєво
Сараєвом
Сараєві

Змінений головний принцип передачі сполучення ТН у словах грецького походження

– тепер його передаємо «звичайно» через Т, але лишається і стара можливість через Ф:

Буквосполучення **th** у словах грецького походження передаємо звичайно буквою **т**: **антологія, антропологія, аптека, астма, бібліотека, католицький, театр, теорія, ортодокс, ортопедія, Амальтея, Прометей, Текля, Таїсія, Теодор.** У словах, узвичаєних в українській мові з **ф**, **допускається орфографічна варіантність** на зразок: **анафема і анатема, дифірамб і дитирамб, ефір і етер, кафедра і катедра, логарифм і логаритм, міф, міфологія і міт, мітологія, Агатангел і Агафангел, Афіни і Атени, Борисфен і Бористен, Демосфен і Демостен, Марфа і Марта, Фессалія і Тессалія та ін.**

4. МИ В ЕТЕРІ? АБО В ЕФІРІ ?

Пропонується написання слів грецького походження, де зазвичай звук [th] передається літерою "ф" :

"ефір " – "етер", "міф", "міфологія" – "міт" і "мітологія",

"Афіни" – "Атени".

ЗМІНЕНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕДАЧІ СПОЛУЧЕННЯ **AV**: ТЕПЕР У СЛОВАХ ІЗ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ Й ЛАТИНИ, НА ВІДМІНУ ВІД ЗАПОЗИЧЕНЬ ІЗ ІНШИХ МОВ, ВОНО ПЕРЕДАЄТЬСЯ «ЗВИЧАЙНО» ЯК **AV**, ТОДІ ЯК У СЛОВАХ ІЗ ІНШИХ МОВ – ЯК І РАНІШЕ, ЧЕРЕЗ **AU**:

АВТЕНТИЧНИЙ, АВТОБІОГРАФІЯ, АВТОМОБІЛЬ, АВТОР, АВТОРИТЕТ, АВТОХТОН, ЛАВРА, АВРОРА, МАВРИТАНІЯ, ПАВЛО.

5. Дифтонги

У словах, що походять із давньогрецької й латинської мов, буквосполучення **ai** звичайно передається через **ав**:

автентічний, автобіографія, автомобіль, автор, авторитет, автохтон, лавра, Аврора, Мавританія, Павло.

У запозиченнях із давньогрецької мови, що мають стійку традицію передавання буквосполучення **ai** шляхом транслітерації як **au**, допускаються орфографічні варіанти: аудієнція і авдієнція, аудиторія і авдиторія, лауреат і лавреат, павза і павза, фауна і фавна, аудиторія і авдиторія.

.

Тепер пишемо тільки двоактний, двоокис, двооксид, двоопуклий, двоосьовий, триатомний, триокисень, чотириосьовий – а не «двох-», «трьох-», «чотирьох-», як раніше, перед наступним А чи О).

Слова з елементами дво- / двох-, три- / трьох-, чотири- / чотирьох- пишуться інакше:

пишемо двох-, трьох-, чотирьох-, якщо наступна частина є числівником чи співвідносним іменником:

двохсотий, трьохтисячний, чотирьохмільйонний, чотирьохмільярдний; двохсотріччя, трьохсотріччя, чотирьохсотріччя;

і дво-, три-, чотири- в усіх інших випадках, зокрема:

двоактний, двоокис, двоокисень, двооксид, двоопуклий, двоосьовий, триатомний, триокисень, чотириосьовий.

(Раніше в першому з цих випадків припускалося і двох-, трьох-, чотирьох-;

натомість тільки ці форми на -ох-

вимагалися в разі, якщо наступна частина слова починалася на голосний А, О).

ДЕФІСИ, ЛАПКИ

Сайти і компанії :

Вебсайт, вебсторінка, веббраузер (веббравзер), вебпереглядач.

Якщо поруч із назвою є родове слово — ставимо лапки і назва писатиметься з великої літери: сайт "Вікіпедія", компанія "Квітоманія".

Якщо родове слово відсутнє — назва пишеться з маленької літери і без лапок: гугл, твітер, фейсбук.

Мережа «Фейсбук», інтернет-послуга, Ютуб отримав позов.

РАЗОМ ПИШУТЬСЯ СЛОВА

1.3 першими іноземним частками: попмузика, вебсторінка, пресконференція, мінісукня, віцепрезидент, ексміністр, вебсайт.

2. Слова з першим іншомовним компонентом, що визначає кількісний вияв чого-небудь: **архі-, архи-, блиц-, гіпер-, екстра-, макро-, максі-, міді-, мікро-, міні-:**

архіскладній, гіпермаркет, макроекономіка, мікрохвильі, мультимільйонер, преміумклас, супермаркет, топменеджер, топмодель.

РАЗОМ ПИШЕМО СКЛАДНОСКОРОЧЕНІ СЛОВА (МІШАНІ ТА СКЛАДОВІ АБРЕВІАТУРИ) Й ПОХІДНІ ВІД НИХ:

адмінресурс, Міносвіти, Мін'юст, профспілка, Святвечір.

Разом пишемо слова з першим іншомовним компонентом анти-, контр-, віце-, екс-, лейб-, обер-, штабс-, унтер- :

антивірус, контрудар, віцепрем'єр, віцеконсул, ексчемпіон, ексміністр, експрезидент.

6. "Г"

У ІНОЗЕМНИХ ВЛАСНИХ НАЗВАХ, ДЕЯКИХ ІМЕНАХ (ГУЛІВЕР, ПРИМІРОМ) ПИСАТИМЕМО ТЕПЕР ТАК. ХОЧА, ЗНОВУ Ж ТАКИ, ДОПУСКАТИМЕТЬСЯ ПЕРЕДАВАННЯ ЗВУКА

[g] двома способами: як із використанням букви "г" так із використанням "ґ", отож і "Гулівер" звучатиме!

Слова щодо яких допускається правописна варіантність:

Слова іншомовного походження: Вергілій і Верґілій, Ге́орг і Геóрг, Гуллівѐр і Ґуллівѐр:

РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ ЗАПАМ'ЯТАТИ:

Форми відмінків у звертаннях, що складаються з кількох назв

- у звертаннях, які складаються з двох власних назв або із загальної назви та імені, обидва слова мають форму кличного відмінка: ***добродію Семене, колего Дмитре, пане Володимире, Юрію Івановичу, Ірино Борисівно;***

РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ ЗАПАМ'ЯТАТИ:

- у звертаннях, які складаються із загальної назви й прізвища, форму кличного відмінка має загальна назва та прізвище : ***добродійко Петрова, пане Максимчуку; пане Стороженку;***
- у звертаннях, які складаються із двох загальних назв, форму кличного відмінка мають обидва слова: ***пане голово, товаришу полковнику.***

РОДОВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ ІМЕННИКІВ ІІ ВІДМІНИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ

Деякі іменники залежно від свого значення можуть мати закінчення **-а (-я)** і закінчення

-у (-ю):

ютуба, фейсбука, імейла

- **акт - акта (документ), акту (дія);**
- **Алжир - Алжира (місто), Алжиру (країна);**
- **апарат - апарата (прилад), апарату (установа);**
- **блок - блока (частина споруди, машини), блоку (об'єднання держав);**
- **елемент - елемента (конкретне), елементу (абстрактне).**

РОДОВИЙ ВІДМІНОК ОДНИНИ ІМЕННИКІВ ІІ ВІДМІНИ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ

- **камiнь** - **камeня** (шматок породи), **камeню** (матеріал);
- **листопад** - **листопада** (місяць), **листопаду** (опадання листя);
- **лист** - **листа** (писаний текст),
листу (збірне поняття);
- **рахунок** - **рахунка** (документ), **рахунку** (дія);
- **термін** - **терміна** (слово), **терміну** (строк);

РЕКОМЕНДУЮ ЗАПАМ'ЯТАТИ : ТЕРМІН І СТРОК

- ✘ **Строком** є певний період у часі, зі спливом якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Строк визначається роками, місяцями, тижнями, ;
- ✘ **Терміном** є певний момент у часі, з настанням якого пов'язана дія чи подія, яка має юридичне значення. Термін - календарною датою або вказівкою на подію, яка має неминуче настати.

Наприклад,

якщо у договорі сторони зазначають, що зобов'язання має бути виконане у строк до 30 листопада, це означає, що зобов'язання має бути виконане у будь який момент, але не пізніше вказаної дати. У разі зазначення у договорі, що зобов'язання має бути виконане у термін 30 листопада, це означає, що таке зобов'язання необхідно виконати саме 30 листопада, не раніше і не пізніше.

Нове написання

Є замість Е

прое^Єкт
прое^Єкція

проєктор

Не пишемо Й

конве^Єр
фе^Єрверк
Со^Єр
Хай^Єм
Фе^Єрбах

конвеєр

феєрверк

З одною К

Дікенс
(від Dickens)

Текерей
(від Thackeray)

З двома Н

священник

Соєр

Хаям

Феєрбах

Пишемо разом

флешінтерв'ю

топмодель

преміумклас

мінісукня

Святвечір

експрезидент

пів години
пів яблука
пів Києва
пів на десяту

~~півгодини~~
~~пів яблука~~
~~пів-Києва~~
~~пів на десяту~~

віцепрем'єр

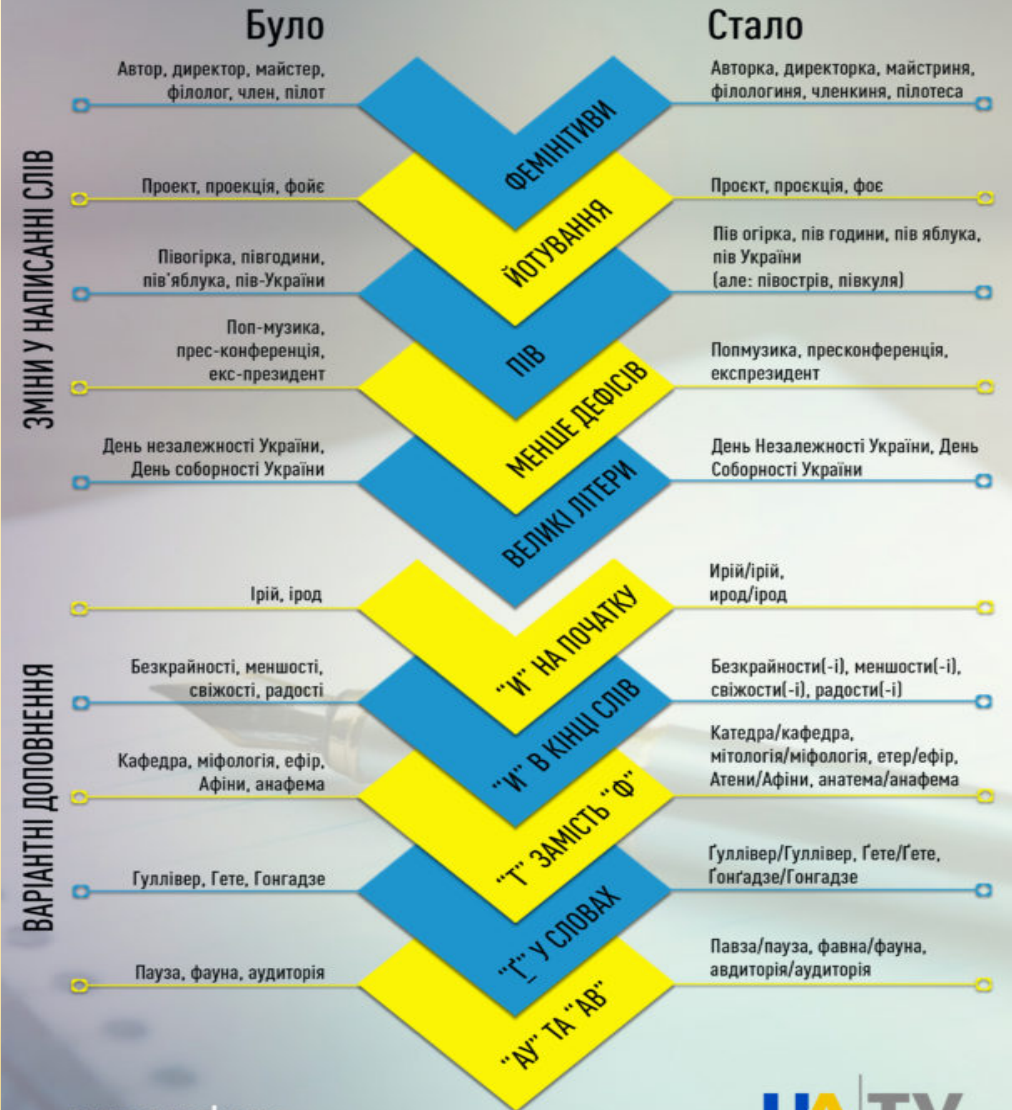
вебсайт

www.uatv.ua

НОВИЙ ПРАВОПИС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

www.uatv.ua

НОВИЙ ПРАВОПИС: ЯК ПРАВИЛЬНО

И НА ПОЧАТКУ СЛОВА

✓ *індик та индик* ✓ *ирій та вирій*

БІЛЬШЕ **Г** У СЛОВАХ

БІЛЬШЕ **ЕТ**ЕРІВ

✓ *анафема та анатема* ✓ *міф та міт*
✓ *ефір та етер* ✓ *Афіни та Атени*

ПОВЕРНЕННЯ **ЙОТУВАННЯ**

[j] із голосними буде передаватись

буквами *є, ї, ю, я*: ✓ *проєкт* ✗ *проект*

Дікенс, Тékерей, Бékі (без подвоєння приголосних -кк-)

«Буквосполучення **ск**, що в англійській, німецькій, шведській та деяких інших мовах передає звук [к], відтворюємо **українською буквою к**:
Джékсон, Бúkінгем, Бісмарк, Брюкнер, Ламáрк».

РОСІЙСЬКІ ПРІЗВИЩА

Донск**ой** → Донськ**ий**

Трубецк**ой** → Трубецьк**ий**

ВИНЯТОК *Лев Толст**ой***

Вчителька

Професорка

Інженерка

Менеджерка

Пілотеса

Акторка

Літературознавиця

Географиня

Вчитель

Професор

Інженер

Менеджер

Актор

Пілот

Літературознавець

Географ

НОВИЙ ПРАВОПИС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Було

Стало

ЗМІНИ У НАПИСАННІ СЛІВ

ВАРІАНТНІ ДОПОВНЕННЯ

ЩОБ ВІЛЬНО ВОЛОДІТИ ДІЛОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, ПОТРІБНО:

- активно підбирати необхідне слово із синонімічного ряду (якщо виникають сумніви, значення слів-синонімів можна з'ясувати за словниками);
- розмежовувати пароніми;
- правильно користуватися графічними скороченнями, аббревіатурами та складноскороченими словами;
- володіти синтаксичною структурою мови;
- уміти чітко висловити свою думку.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

✘ До зустрічі на занятті за темою 3!

Нормативно-правові акти як офіційні письмові документи створюються відповідно до усталених ВИМОГ

1. Реквізити, до яких належать:

назва акта (загальна та індивідуальна),
вказівка на суб'єкта прийняття,
предмет регулювання,
дата і місце його прийняття,
підпис відповідальної посадової

особи.

- ✘ Лексично- морфологічні особливості текстів документів

II. ВИМОГИ ЩОДО СТРУКТУРИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА, ЩО ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ЙОГО ОСОБЛИВОСТЕЙ, ВИДУ

Основні елементи:

1. Преамбула — вступна частина акта, яка не містить норм права та у якій наводиться обґрунтування закону, визначаються його мета, завдання, а іноді проголошуються світоглядні положення.

2. Статті або пункти — містять первинні елементи нормативно-правового акта — нормативні приписи (розпорядження).

Статті можуть поділятися на частини (часто вони позначаються цифрами; якщо не позначені, то частиною є окремий абзац), частини — на абзаци, пункти, підпункти.

Статтю акта, її частини прийнято скорочено позначати так: статтю — «ст.», частини статей — «ч.», пункт — «п.» тощо. Статті, пункти в нормативних актах мають наскрізну нумерацію.

3. **Глави** — можуть виділятися у великих за обсягом актах.

4. **Розділи** — об'єднують глави у великих за обсягом актах (може бути і навпаки — статті, пункти об'єднані в розділи, а вони — у глави).

5. **Частини** — найбільші підрозділи акта, присутні, як правило, у кодексах (загальна та особлива частини).

НАБРАННЯ ЧИННОСТІ НОРМАТИВНИМ АКТОМ

Дія нормативного акта (чи його окремої частини) починається з моменту набрання ним чинності.

Термінологія

У законодавстві [України](#) на позначення цього моменту використовують такі терміни, як «набрання чинності», «набуття чинності», «введення в дію», «вступ в дію». Ці терміни містяться й у тексті [Конституції України](#). У переважній більшості випадків усі перелічені терміни використовуються як синоніми.

Усі ці терміни зазвичай позначають одне поняття — початкову точку темпоральної дії/чинності нормативно-правового акта, тобто календарну дату, з якої починається юридична сила акта, тобто його владний регулятивний вплив на відносини, який полягає у «забезпечуваній державою формальній можливості використання або формальній необхідності виконання (дотримання) закріплених у ньому норм»^[8].

У поодиноких випадках український законодавець вдається до розрізнення понять «набуття чинності» та «введення в дію» (див. рішення Конституційного Суду України № 21-рп/2010 від 06.10.2010 року), що відображає погляди на це питання, що не є усталеними в правовій доктрині.

Поняття «введення нормативного акта в дію» має й інше, ширше значення — «завершальна стадія законодавчого процесу, що включає визначення порядку й умов набрання чинності законом, порядку й умов його впровадження в систему законодавства, а також порядку й умов застосування закону в цілому чи окремих його положень», комплекс заходів (організаційних, інформаційних, матеріально-технічних, фінансових, кадрових, техніко-юридичних тощо), які здійснюються для уможливлення функціонування такого акта. Умови введення нормативного акта в дію визначаються в самому акті одночасно з його прийняттям, або окремим актом про введення відповідного акта в дію. Складні, великі за обсягом акти (конституційні закони, кодекси тощо) можуть бути введені в дію окремим актом.

НАЙВАЖЛИВІШІ РИСИ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ:

- Уживання усталених мовних одиниць - кліше, що забезпечує певну стандартизацію текстів.
- Повторюваність окремих мовних одиниць.
- Наявність реквізитів. Обов'язкові реквізити, без яких документ не має юридичної сили, - це дата й підпис.
- Уживання лексики (слів) у прямому значенні. Лексика стилістично-нейтральна. Використання залежно від мети суспільно-політичної, професійно-виробничої, науково-термінологічної лексики.

НАЙВАЖЛИВІШІ РИСИ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ

- Точність, послідовність і лаконічність викладу фактів, чіткість у висловленні.
- Однозначність формулювань.
- Несуперечлива аргументація викладеного в документі.
- Відсутність образності, емоційності й індивідуальних авторських рис. Окремі типи службових листів можуть мати деякі індивідуальні авторські риси, зокрема на синтаксичному рівні.

НАЙВАЖЛИВІШІ РИСИ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ:

- Текст може поділятися на параграфи (§) – 1., пункти (п.) -1.1., підпункти (пп.) - 1.1.1.
- Найуживаніші синтаксичні одиниці – прості поширені речення з прямим порядком слів, складнопідрядні речення з причиново-наслідковими відношеннями частин.

Частиною першою статті 10 Конституції України визначено, що державною мовою в Україні є українська мова. Конституційний Суд України надав цьому положенню Основного Закону офіційне тлумачення Рішенням від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99. Як зазначено в пункті 3 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України, «під державною (офіційною) мовою розуміється мова, якій державою надано правовий статус обов'язкового засобу спілкування у публічних сферах суспільного життя. Конституцією України статус державної мови надано українській мові (частина перша статті 10). Це повністю відповідає державотворчій ролі української нації, що зазначено у преамбулі Конституції України, нації, яка історично проживає на території України, складає абсолютну більшість її населення і дала офіційну назву державі. Публічними сферами, в яких застосовується державна мова, охоплюються насамперед сфери здійснення повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, іншими державними органами та органами місцевого самоврядування (мова роботи, актів, діловодства і документації, мова взаємовідносин цих органів тощо). До сфер застосування державної мови можуть бути віднесені також інші сфери, які відповідно до частини п'ятої статті 10 та пункту 4 частини першої статті 92 Конституції України визначаються законами... Таким чином, положення Конституції України зобов'язують застосовувати державну – українську мову як мову офіційного спілкування посадових і службових осіб при виконанні ними службових обов'язків, в роботі і в діловодстві тощо органів державної влади, представницького та інших органів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, а також у навчальному процесі в державних і комунальних навчальних закладах України».

Відповідно до статті 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова, державна влада не може здійснюватися жодною іншою мовою. У побутовому значенні чи у сприйнятті окремо взятої людини мова – це засіб спілкування. Однак у значенні державному мова – це гарантія національної ідентичності, єдності та взаємодії. Єдиною мовою повинні бути написані закони держави. Без використання єдиної мови не можна гарантувати, що на підставі цих законів будуть надаватися однакові послуги від імені держави. Єдиною мовою повинен здійснюватися захист прав особи для того, щоб гарантувати рівність судового захисту. Саме тому засобом мови держава може гарантувати рівні умови для здійснення та захисту основоположних прав людини на території України, захист національної безпеки та громадського порядку. Таким чином, логічною є вимога до кандидата на посаду судді володіти державною мовою.

ОРФОЕПІЧНІ НОРМИ

Регулюють правильну вимову звуків, звукосполучень та наголошення слів.

Наприклад:

- тверда вимова шиплячих: чай, чому, Польща (а не чьай, чьому, Польщья);
- дзвінкі приголосні в кінці слова або складу не оглушуються: гриб, репортаж, любов, раз, лід (а не грип, репорташ, любоф, рас, літ);
- голосний о ніколи не наближається до а : молоко, потреби, дорога (а не малако, патреби, дарога);
- літера щ передає звуки шч: вищий, що (а не висший, шо);
- буквосполучення дж, дз передають злиті звуки: сиджу, кукурудза (а не сижу, кукуруза);
- літера ґ передає звук ґ: обґрунтування, ґатунок (а не обгрунтування, гатунок)...

АКЦЕНТУАЦІЙНІ НОРМИ

Визначають

правильний

словесний

наголос

Слід пам'ятати, як правильно наголошувати:

*нові́й, фа́ховий, ві́падок,
одина́дцять, руко́пис, машино́пис,
пере́пис, книжкі́, шляхі́, ненáвисть,
серéдина, нові́й, близькі́й,
чотирна́дцять, текстові́й, ма́бу́ть,
за́вжди, літо́пис, ба́йдуже, ві́падок,
іде́мо, пі́дуть, ра́зом, прі́ятель,
по́каз, о́лень...*

СИНТАКСИЧНІ НОРМИ

Регулюють вибір варіантів правильної побудови словосполучень і речень, уживання прийменників.

Правильно:

згідно з наказом

через хворобу

за допомогою

залежно від

незважаючи на це

Неправильно:

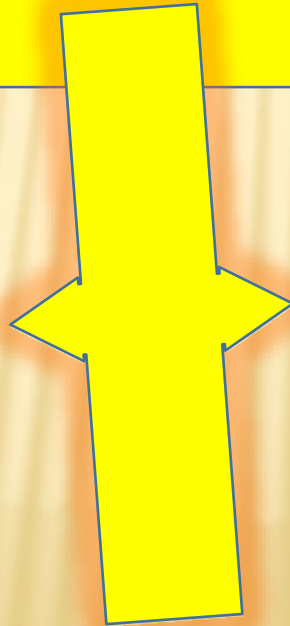
згідно наказу

по хворобі

при допомозі

в залежності від

не дивлячись на це

ЛЕКСИЧНІ НОРМИ

- Розрізнення значень і семантичних відтінків, закономірності лексичної сполучуваності,
- встановлюють правила слововживання.

• НОРМА КАЛЬКА

Постачальник (калька – поставщик)

Навчальний – (к. – учбовий)

Наступний – (к. – слідуючий)

Відноситися – (к. - ставитися)

Брати участь - (к. – приймати участь)

МОРФОЛОГІЧНІ НОРМИ

Форми ступенів порівняння
прикметників та прислівників:

- *дорожчий, найдорожчий (а не більш дорожчий, самий дорогий); швидше, найшвидше, якнайшвидше, (а не саме швидше, більш швидше, більш швидкіше і т.д.);*

Чоловічі прізвища на
-ко, -ук відмінюються:

чоловічі прізвища *Олегові Ткачуку (але Олені Ткачук), Василя Марченка (але Мар'яни Марченко), Максимові Брикайлу (але Тетяні Брикайло);*

НАЙВИЩИЙ
СТУПІНЬ
СКЛАДЕНА ФОРМА

найбільш + прикметник ***найбільш***
далекий

найменш + прикметник ***найменш***
ефективний

НАЙВИЩИЙ СТУПІНЬ ПРОСТА ФОРМА

**най + основа
прикметника
+**

-ш- *най*дальший

**-іш- *най*ефективні-
ший**

**ВИЩИЙ
СТУПІНЬ
ПРОСТА
ФОРМА**

**ПРИКМЕТНИКИ ВИЩОГО СТУПЕНЯ ВЖИВАЮТЬСЯ ЗІ
СЛОВАМИ *НІЖ, ВІД, ЗА, ПРОТИ.***

**основа
прикметника
+**

**-ш- *дальший*
(*подальший*)**

-іш- *ефективніший*

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ЯКІСНИХ ПРИКМЕТНИКІВ

вищий

найвищий

**проста
(аналітична)**

**складена
(синтетична)**

**проста
(аналітична)**

**складена
(синтетична)**

ЧИСТОТА МОВЛЕННЯ

- на самому
 - ✗ високому рівні
 - слідує питання
 - двохсот
 - восьмидесяти
 - любі питання
-
- висказали
 - настоюємо
 - приймати активну участь

- **на найвищому рівні**
 - **наступне питання**
 - **двохсот**
 - **вісімдесяти**
 - **будь-які (всякі)** **питання**
-
- **висловили**
 - **наполягаємо**
 - **брати активну участь**

ЧИСТОТА МОВЛЕННЯ

Суржиковий варіант

- дві неділі
- проблема
- виключення
- трудовлаштування
- учбовий процес
- вуз (вищий
учбовий заклад)
- учбовий центр

Український варіант

- *два тижні*
- *проблема*
- *виняток*
- *працевлаштування*
- *навчальний процес*
- *ВНЗ (вищий навчальний
заклад)*
- *навчальний центр*

ПІДСТИЛІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО СТИЛЮ:

- **законодавчий** - закони, укази, статuti, постанови;
- **адміністративно-канцелярський** - накази, інструкції, розпорядження, довідки, звіти, заяви;
- **дипломатичний** - міжнародні угоди - конвенції; повідомлення - комюніке; звернення - ноти; протоколи.

ПЕРЕКЛАД ПРИЙМЕННИКА *по* З РОСІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Прийменник *по* з російської мови перекладається на українську різними мовними засобами (прийменниковими і безприйменниковими конструкціями).

по

безприйменникова
конструкція

по целым дням

цілими днями

отличный по качеству

відмінної якості

по своей величине
своім розміром)

своім розміром (за

по своей силе

своєю силою

по почте

поштою

младший по званию
(молодший за званням)

молодший званням

по содержанию

змістом (за змістом)

по

по окончании курсов

по прибытии

по получении

після
(значення часу)

після закінчення
курсів

після прибуття

після отримання

по

по окончании курсов

по прибытии

по получении

після
(значення часу)

після закінчення
курсів

після прибуття

після отримання

по

агент по получению
комиссия по составлению
резолюции
курсы по изучению
деловодства
ателье по обслуживанию

для

агент для одержання
комісія для складання
резолюції
курси для вивчення
діловодства
ательє для
обслуговування

П
О

по недоразумению

по ошибке

по болезни

через

через непорозуміння

через помилку,

помилково

через недугу

по

по всем направлениям

по определенным периодам

по выходным дням

прийти по делу

по праздникам

у(в)

у всіх (в усіх) напрямках

у певні періоди

у вихідні дні

прийти у справі

у (на) свята (святами)

П
О

на

по виду

на вигляд

по заказу

на замовлення

по мненню

на думку (погляд)

по убеждению

на переконання

по требованию

на вимогу

по адресу (прислать)

на адресу (надіслати)

по просьбе

на прохання

по своему

на свій

усмотрению

розсуд

по

з

исследование
по украинскому языку
знать по опыту
по этой причине
по инициативе
заместитель по ...

дослідження з
української мови
знати з досвіду
з цієї причини
з ініціативи
заступник з ...

По

за

по Грушевському

за Грушевським

по формуле

за формулою

по данным анализа

за даними аналізу

сравнение по

порівняння за

показателям

показниками

плыть по течению

пливти за течією

по приказу

за наказом

по правилам

за правилами

по схеме

за схемою

по указанию

за вказівкою

по адресу (проживать)

за адресою (мешкати)

по призванию

за покликанням

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКА

зі

Перед сполученнями приголосних,
найчастіше перед словами з
початковими

з, с, ш, щ.

Функціонування прийменника із

Переважно між свистячими

(з, с, ц)

і шиплячими звуками

(ч, ш, щ),

**а також між групами приголосних (після них
або перед ними).**

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКА З

На початку речення, після паузи, перед голосним незалежно від закінчення попереднього слова, а також після голосного перед приголосним (крім **с**, **ш**) або (рідше) сполученням приголосних.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У – В

... п **у** п...

... а **в** а...

... п **в** а...

... а **у(в)** п...

... а **у** в...(ф...), дв..., зв..., св...(сф...), тв...(тф...), льв... та под.

У п...

В а...

...п **у**...

...а **в**...

(де п – приголосний звук, а – голосний звук)

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У – В

... п **у** п...

... а **в** а...

... п **в** а...

... а **у(в)** п...

... а **у** в...(ф...), дв..., зв..., св...(сф...), тв...(тф...), льв... та под.

У п...

В а...

...п **у**...

...а **в**...

(де п – приголосний звук, а – голосний звук)

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У – В

... п **у** п...

... а **в** а...

... п **в** а...

... а **у(в)** п...

... а **у** в...(ф...), дв..., зв..., св...(сф...), тв...(тф...), льв... та под.

У п...

В а...

...п **у**...

...а **в**...

(де п – приголосний звук, а – голосний звук)

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У – В

... п **у** п...

... а **в** а...

... п **в** а...

... а **у(в)** п...

... а **у** в...(ф...), дв..., зв..., св...(сф...), тв...(тф...), льв... та под.

У п...

В а...

...п **у**...

...а **в**...

(де п – приголосний звук, а – голосний звук)

ПРИЙМЕННИКИ, ЩО ВИРАЖАЮТЬ ЧАСОВІ ВІДНОШЕННЯ

- ✘ Паралельно вживаються конструкції:
 - *на ту пору - у ту пору;*
 - *за всіх часів - у всі часи (в усі часи);*
 - *за давніх часів - у давні часи;*
 - *під час зборів - за час зборів;*
 - *протягом години - у(в)продовж години;*
 - *через 10 хвилин - за 10 хвилин.*

ПРИЙМЕННИКИ, ЩО ВИРАЖАЮТЬ ПРИЧИНОВІ ВІДНОШЕННЯ

- ***Завдяки*** - вказівка на причину, що сприяє здійсненню чогось.
- ***Через*** - вказівка на причину, що заважає здійсненню чогось.

ПРИЙМЕННИКИ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬ ВІДНОШЕННЯ МЕТИ:

- **для** досягнення мети;
- **з метою** використання;
- **на предмет** роботи;
- **в ім'я** перемоги;
- **ради** справедливості;
- **заради** успіху;
- **зادля** досягнення позитивних результатів.

ЧИСТОТА МОВЛЕННЯ

- на самому
 - ✗ високому рівні
 - слідує питання
 - двохсот
 - восьмидесяти
 - любі питання
-
- висказали
 - настоюємо
 - приймати активну участь

- *на найвищому рівні*
 - *наступне питання*
 - *двохсот*
 - *вісімдесяти*
 - *будь-які (всякі)* *питання*
-
- *висловили*
 - *наполягаємо*
 - *брати активну участь*

ЩОБ ВІЛЬНО ВОЛОДІТИ ДІЛОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ, ПОТРІБНО:

- засвоїти норми нової редакції “Українського правопису” і керуватися ними у мовленні;
- дотримуватися норм літературної мови (правильно вимовляти українські звуки в потоці мовлення, вживати слова в потрібному значенні; уникати слів-паразитів, русизмів (росіянізмів), жаргонізмів, слів іншомовного походження, якщо є відповідники в українській мові, тощо).